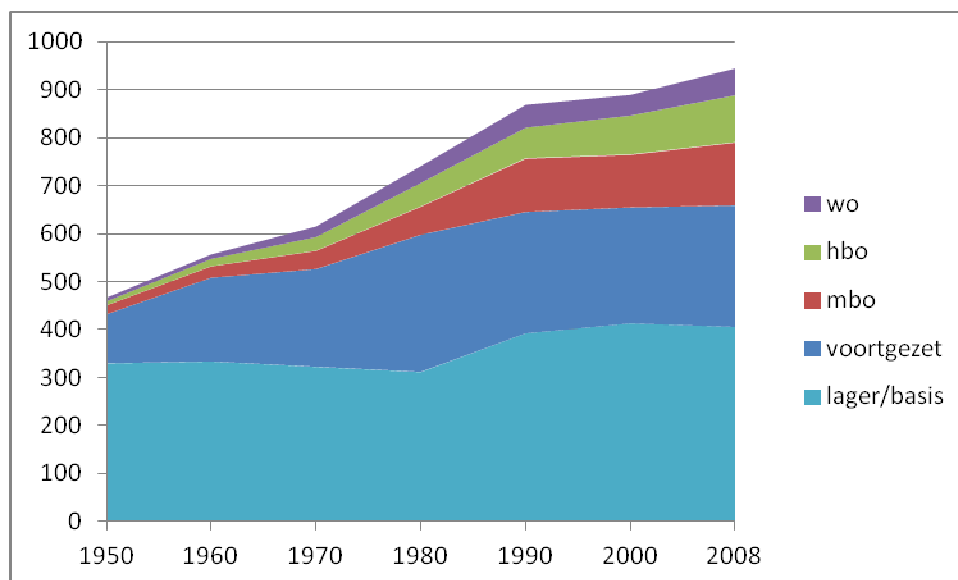

Dossier 9.2: Bestaat er een creatieve klasse, en hoe belangrijk is die dan?

(hoofdstuk 9, LHvV)

In het handboek wordt er op gewezen dat het onderwijs in de twintigste eeuw steeds belangrijker werd voor maatschappelijk succes. De onderstaande grafiek onderstreept dat nog eens. Lager onderwijs was in 1950 al verplicht. De groei tussen 1980 en 1990 wordt veroorzaakt omdat in 1985 de basisschool ingevoerd wordt, en ook onderwijs volgende kleuters vanaf dat moment worden meegeteld. De groei zit hem in het voortgezet, middelbaar en voorbereidend hoger onderwijs. De leerlingen op deze opleidingstypen vormden, vergeleken met de bevolking onder de 20, daarvan in 1950 nog geen 14%, in 2008 54 %.

Deelname aan onderwijs (per 1.000 inwoners onder de 20), 1950-2008

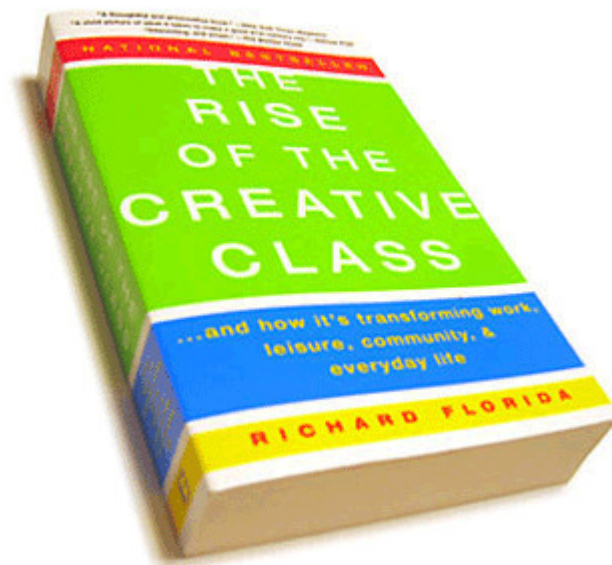

Bron: CBS

De sterke groei van het onderwijs stoomt de Nederlandse jeugd steeds meer klaar voor een kennismaatschappij. Maar er is misschien meer. De Amerikaanse socioloog Richard Florida heeft in zijn boek uit 2002, *The Rise of the Creative Class*, de stelling verdedigd dat naast het klassieke onderscheid in sociale klassen aan het eind van de twintigste eeuw een nieuw onderscheid van belang geworden is: dat tussen de *creative class* en de overigen. Steeds meer beroepen vragen een creatieve instelling. Zij worden uitgeoefend door kosmopolitische, vaak hoog opgeleide specialisten. Die vestigen zich bij voorkeur in die steden waar het culturele leven hoogontwikkeld en divers is. Daar vormen ze een kapitaalkrachtige en consumerende motor voor de plaatselijke economie. Florida benadrukte dat behalve een hoog opleidingsniveau en belangstelling voor techniek, ook tolerantie tegenover immigranten en homoseksuelen een voorwaarde was voor het

economische succes van die creatieve steden. Daarmee zette hij zich af tegen het werk van Putnam en anderen, die meenden dat civil society vooral sterk was in homogene gemeenschappen met een sterk ontwikkeld verenigingsleven. Florida meent dat juist lossere sociale verbanden meer kans geven aan innovatie.

In Nederland wordt bijvoorbeeld de “Noordvleugel” van de Randstad, de regio rond Amsterdam en Utrecht, wel beschouwd als een creatieve stedelijke ruimte in de zin van Florida. Maar ook andere stedelijke ruimtes, bijvoorbeeld de omgeving van Groningen, scoren hoog. Dat moet ook haast wel. Volgens de brede definitie van creatieve beroepen die Florida hanteert (“scientists, engineers, artists, cultural creatives, managers, professionals, and technicians”), had in 2002 Nederland 47 % van de werkzame beroepsbevolking een creatief beroep. Nederland voerde daarmee de OECD landen aan, en had daarmee waarschijnlijk het hoogste percentage creatief werkzamen ter wereld. Het aandeel creatieve beroepen steeg ook vrij snel: in 1996 was het nog 43 %. Volgens Florida’s analyse is de culturele reputatie en de roep van tolerantie van Nederland van eminent belang voor de economische bloei van het land.

Op het werk van Florida is de nodige kritiek gekomen. Zijn idee van de *creative class* omvat wel erg veel creatieve beroepen, tot kappers toe. Dat creatievelingen en economische groei tegelijkertijd in steden voorkomen, hoeft nog niet op een causaal verband te wijzen. Interessant is echter dat Florida op het belang van consumptie en woonomgeving wijst. Maar of creativiteit al belangrijker is dan traditionele economische variabelen als opleidingsniveau, human capital en financiële vestigingsvoordelen voor bedrijven, is nog een open vraag. Bij controle van Florida’s Amerikaanse onderzoek, werd geconcludeerd dat niet creativiteit, maar opleidingsniveau doorslaggevend was voor economische groei. Een vergelijkbare statistische toets voor Nederland

wees echter uit dat naast opleidingsniveau de aanwezigheid van een omvangrijke creatieve klasse wel degelijk een extra verklarende waarde heeft voor economische groei.

Literatuur

Aalst, I. van, O. Atzema, R. Boschma, F. Heinz en F. van Oort, “Creatieve klasse en regionaal-economische groei”. Onderzoeksrapport Ministeries van EZ en OCW (Den Haag 2005), geraadpleegd op <http://www.rijksoverheid.nl/documenten-en-publicaties/rapporten/2009/08/26/creatieve-klasse-en-regionaal-economische-groeionderzoek-universiteit-utrecht.html>, 28 mei 2011

Florida, R., *The Rise of the Creative Class. And How It's Transforming Work, Leisure and Everyday Life* (New York 2002)

Marlet, G. en C. van Woerkens, ‘Het economisch belang van de creatieve klasse’, *Economisch Statistische Berichten*, 89 (2004) 4435, 280-283.